

Een stukje koninklijke weg (Praag te voet)

Citation for published version (APA):

Hendriks, N. A. (1997). Een stukje koninklijke weg (Praag te voet). *Gevelraad*, 1(juli 1997), 18-21.

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/1997

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

Serie: [Praag te voet] Nico Hendriks

Een stukje Konin

Na Chicago, Praag. Een heel groot verschil. Maar er zijn ook enige overeenkomsten. Wat mij betreft is de belangrijkste dat het heel moeilijk viel een keuze te maken. Er zijn vele prachtige voorbeelden uit vele stijlperioden. En ik moet me beperken tot een vijftiental gebouwen langs een route die in ongeveer twee uur te belopen is. Als een stad een 'Koninklijke Weg' kent, waarlangs vele bouwstijlen zijn te bewonderen, dan is de verleiding eenvoudig te groot om daarvan een stukje op te nemen in de wandeling. Zo ben ik uitgekomen op een wat grillige tocht vanuit de Nieuwe Stad en het gedeelte van de Koninklijke Weg door de Oude Stad met zelfs een gebouw in Josefov, de Joodse Stad.

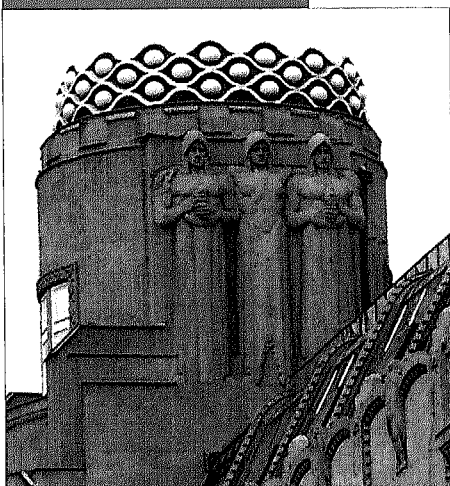
Ooit heeft Aeneas Sylvius Praag de 'parel der steden' genoemd en veel later schreef Goethe dat Praag op de kroon van steden de kostbaarste edelsteen is. En Ivan Margolius, die de twintigste eeuwse architectuur van Praag heeft beschreven, merkt op dat het bij de beschrijving van de stad niet makkelijk is om superlatieven te vermijden. Het lijkt haast of de gebouwen van verschillende stijlen en perioden door een alles overziend theaterkunstenaar zijn geschikt. Men vindt er de romaanse stijl, diverse vormen van de gotiek, renaissance en barok, classicisme en ook nog allerlei neo-vormen daarvan. Heel bijzonder is dat twee stromingen uit de art nouveau periode (1897-1910) hier zijn samengekomen: de Jugendstil en de Wiener Sezession (secessie). Maar de meest exclusieve stijl is toch wel het kubisme (1910-1914), dat met uitzondering van een paar Franse pogingen alleen maar in Tsjechië voorkomt. Na de eerste wereldoorlog was er nog een soort opleving in het rondkubisme. Er waren toen ook al gebouwen neergezet, waarvan de stijl duidelijk beïnvloed was door architecten als Berlage en Frank Lloyd Wright. In de jaren twintig was Praag een ontmoetingsplaats voor schrijvers en architecten, waaronder Adolf Loos, Mart Stam, Le Corbusier, Oud en Walter Gropius. Mart Stam heeft verschillende villa's gerealiseerd in Praag, waarvan één in de beroemde tentoonstellingswijk Baba Villas. Het was helaas niet mogelijk deze herontdekte landgenoot te betrekken in de route, maar u zult zien, een andere, namelijk Berlage hoort er een beetje bij. De wandeling begint halverwege de Václavské Náměstí, bij Grand

Hotel Evropa

klijke Weg

De fraaie kroon van Paleis Koruna

Hotel Evropa. Dit is ongeveer het hart van de Nieuwe Stad, die overigens al in 1348 werd gesticht door Keizer Karel IV.

[1] GRAND HOTEL EVROPA

Václavské náměstí 25-27

Architecten: Bendelmayer, Letzl, Hypsmann en Dryák (1903-06)

Dit is één van de meest prestigieuze voorbeelden van de Praagse secessie. Oorspronkelijk waren het twee onafhankelijke hotels (Evropa en Meran). Het daardoor zeer asymmetrische resultaat is rijk gedecoreerd met vergulde beelden, bronzen lantaarns en secessionistische bloemenpatronen, uitgevoerd in geglaazuurde tegels. Als je de prachtige boulevard al van een hoger punt bent komen afwandelen, wat ik kan aanraden, dan is dit een goed excuus om binnen koffie te drinken en te genieten van het weelderige interieur.

[2] HET PETERKA HUIS

Václavské náměstí 12

Architect: Jan Gotěra (1899-1900)

Jan Gotěra geldt als de grondlegger van de moderne Tsjechische architectuur. Met het

Bank der Legionen

[4] HOTEL AMBASSADOR

Václavské náměstí 5

Architecten: F. Weyr en R. Klenka (1912-13)

Eveneens een prachtig voorbeeld van art-déco in bijna barokke stijl. In dit hotel bevindt zich de befaamde bar Alhambra.

[5] WARENHUIS LINDT

Václavské náměstí 4

Architect: Ludvik Kysela (1925-27)

Eén van de eerste functionalistische gebouwen in Praag en ook één van de eerste in gewapend beton. Bijzonder is ook de overgang tussen gevel en dak, die is gemaakt van gebogen glaspanelen. Het ontwerp hiervan lijkt geïnspireerd te zijn door dat van drukkerij Stenc (gebouw 13).

[6] KORUNA PALEIS

Václavské náměstí 1

Architect: Antonin Pfeiffer (1910-14)

Dit opmerkelijke gebouw is nog Jugendstil, maar je zou kunnen zeggen dat de art-déco wordt aangekondigd. Er zijn ook duidelijke secessie-invloeden, vooral bij de versieringen in het bovenste gedeelte. De beelden op het torendeel, die de gestileerde kroon dragen, zijn van Vojtěch Sucharda.

[7] MYSLBEK

Na Příkop 19

Architecten: Zdeněk Hölzel en Jan Kerel (1996)

De autovrije winkelstraat Na Příkopě heeft vele interessante gevels en vooral fraaie arcades. Praag was de eerste Europese stad waar arcades op grote schaal werden gebouwd en in die zin de voorloper van Wenen, Turijn en Parijs. Opmerkelijk tussen deze min of meer historische juweeltjes is het supermoderne Myslbek, genoemd naar de beroemde Tsjechische beeldhouwer maar waarschijnlijk nu al meer bekend als Marks & Spencer. De gevel bestaat warempel uit structural glazing. Het eigenaardige is dat het toch niet misstaat in deze omgeving. Binnen bekriipt je het gevoel van de

Mozaïeken van Jan Preisler in de gevel van de Oude Provinciale Bank

Peterka huis heeft hij een subtiele compositie ontworpen, duidelijk beïnvloed door de grote secessie-architect Otto Wagner. Het is daarmee één van de vroegste voorbeelden van deze stijl.

[3] HOTEL ZLATÁ HUSA

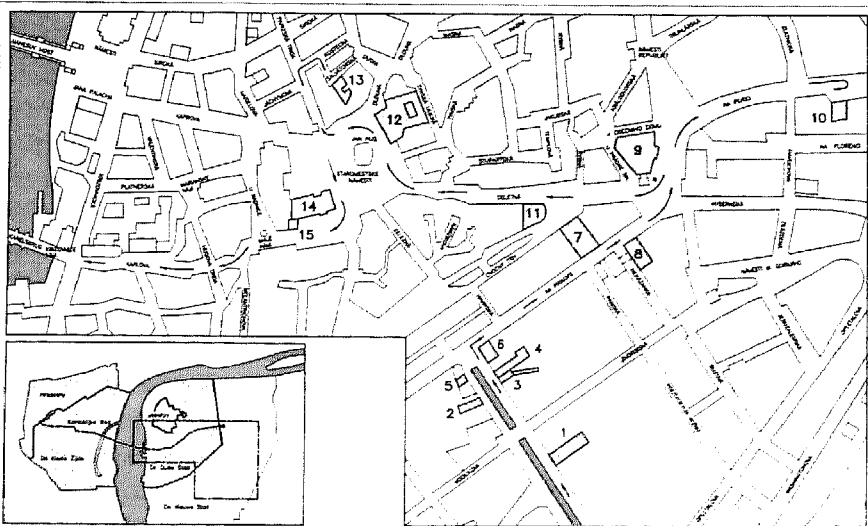
Václavské náměstí 7

Architect: Matěj Blecha (1909-12)

Net als het naastliggende Hotel Ambassador is dit al geen Jugendstil of secessie meer, maar meer art-déco.

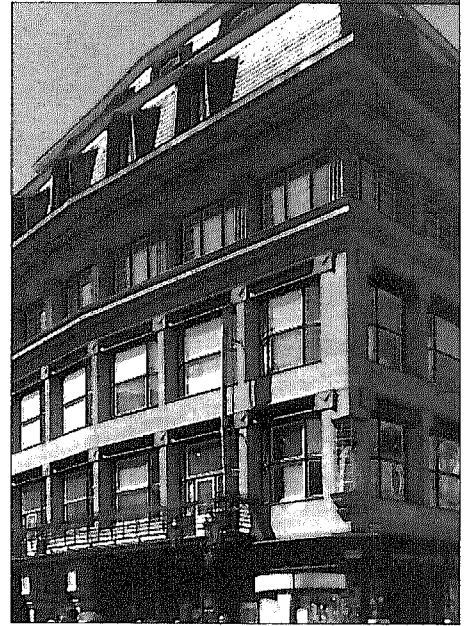

Obecní dům: het toppunt van Jugendstil

Tekening: R. van der Horst

Huis 'Bij de zwarte Madonna'

moderne luchthaven: waar ter wereld ben ik eigenlijk?

[8] OUDE INVESTERINGSBANK

Na Příkopě 20

Architect: Osvald Polívka (1894-96)

De oude investeringsbank is niet zozeer opmerkelijk vanwege de neo-rennaissance stijl maar meer door het prachtige Jugendstil decor van onder andere Stanislav Sucharda, aangebracht op het bovenste gedeelte. Het gebouw is met een luchtbrug verbonden met de naastliggende Oude Provinciale Bank van dezelfde architect, maar van latere datum en duidelijk beïnvloed door de ideeën van Otto Wagner.

[9] OBCNÍ DŮM (REPRESENTATIEHUIS)

Náměstí Republiky 5

Architecten: Antonín Bašánek en zijn medewerker Osvald Polívka (1905-12); voor de vergaderzaal: Josef Chochol (1911)

Een werkelijk waanzinnig mooi gebouw. En zonder twijfel de mooiste Jugendstil secessiecombinatie van Praag. Het multifunctionele complex omvat een restaurant

(een absolute must), café, biljartzalen, concert- en balletzalen, vergaderruimtes en tentoonstellingsgalerij. De meest imposante ruimte is de grote Smetana concertzaal met zijn enorme glazen koepeldak, die plaats biedt aan 1500 mensen. Vele Tsjechische kunstenaars hebben meegewerkt aan de inrichting. Als belangrijkste noem ik de Jugendstil schilder Alfons Mucha, bekend door zijn prachtige affiches.

Op deze plaats stond tussen 1383 en 1485 het Koninklijk Paleis en hier begint dan ook de Koninklijke Weg. Maar voor we die inslaan, lopen we de Na Pöřící in want de Legioenen Bank mogen wij niet missen.

[10] LEGIOENEN BANK

Na Pöřící 24

Architect: Josef Gočár (1922-25)

De stijl van dit laat-kubistische bouwwerk is bekend als het rondokubisme in Bohemen. Waarschijnlijk is deze architectuurtrend beïnvloed door de schilder Fernand Léger die ronde vormen gebruikte als een verdere ontwikkeling van het kubistische schilderen. Niet echt mooi, wel uniek.

We keren nu terug naar het begin van de Koninklijke Weg, bij de Kruit-toren, direct naast de Obecní dům en lopen de Celetnástraat in.

[11] WARENHUIS

'BIJ DE ZWARTE MADONNA'

Ovocný thr. 19

Architect: Josef Gočár (1911-12)

De Koninklijke Weg dankt zijn naam aan de kroningstochten, die de Tsjechische koningen liepen vanaf de Kruittoren door de Celetnástraat, over de Karelsbrug naar de Praagse Burcht. De Celetnástraat is een prachtige aaneenschakeling van renaissance, barok en Jugendstil, maar toch heb ik dit kubistische ontwerp uitgekozen op de hoek van de oude fruitmarkt. Het is een symbool van de samenwerking en discussie tussen kunstenaars, schrijvers en architecten, zoals

die in die tijd nog mogelijk was. De gewapend betonnen constructie maakte horizontale raamlijnen mogelijk, slechts onderbroken door dunne kolommen, zodat het gebouw duidelijk in verdiepingen werd verdeeld. De gevel heeft een grote diepte waardoor schaduwwerking het ontwerp een grote driedimensionale kwaliteit geeft.

[12] PALEIS GOLZ-KINSKÝ

Staroměstské náměstí 12

Architecten: Kilián Ignác Dienzenhofer en Anselmo Lurago (1755-65)

Als je op dat prachtige plein Staroměstské náměstí staat dan moet je een keus maken en dit schitterende rococo paleis beviel mij het beste. Als u er ooit voor komt te staan geniet dan van het ritme en de verfijnde afwerking.

[13] DRUKKERIJ JAN ŠTENC

Salvátorská ulice 8

Architect: Otakar Novotný (1909-11)

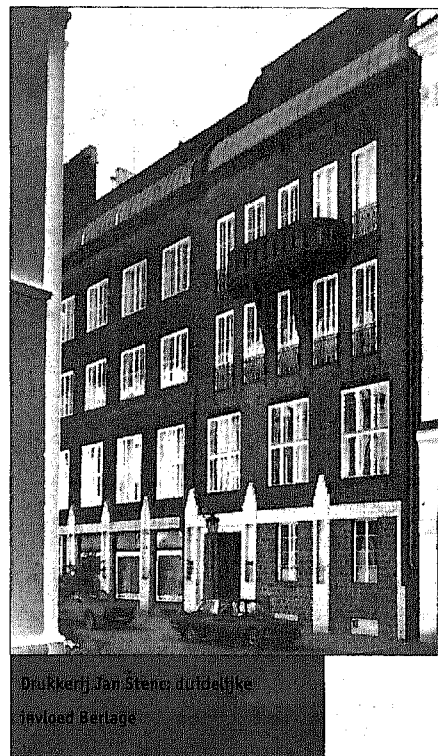
Otakar Novotný was een student van Gotěra en werd geïnspireerd door het werk van Hendrik Petrus Berlage en Frank Lloyd Wright. Dit is evident aan het Štenc huis, dat helaas nogal verscholen staat achter de St. Salvátor kerk. Zowel binnen als buiten is veel baksteen gebruikt, hetgeen uitzonderlijk is voor Bohemen. De bovenzijde heeft net als het Lindt warenhuis (gebouw 5) een glazen afronding.

[14] STADHUIS OUDE STAD

Staroměstské náměstí 3

Architecten: anoniem (1338-1473)

Hoewel zeker niet het mooiste gebouw van het plein, kun je niet om dit bouwwerk heen, alleen al vanwege de astronomische klok. Deze is in 1410 gebouwd door Mikuláš de Kadaň en later nog vele malen verbeterd, hoewel het originele mechanisme al meer dan 500 jaar functioneert.]

Drukkerij Jan Štenc: uitdeltjke
Pavloed Berlage

[15] HUIS 'A LA MINUTE'

Staroměstské náměstí 2

Architecten: anoniem (1603-11)

Het is helaas niet mogelijk de hele Koninklijke Weg binnen de gestelde tijd te bewandelen. Dus moet ik ergens een punt zetten. En dit prachtige gebouwtje met zijn beschilderingen en grote dakoverstek leek mij daarvoor wel geschikt. Maar het staat u natuurlijk vrij gewoon door te lopen naar de Praagse Burcht.

Fotografie: N.A. Hendriks

Literatuur:

- [1] Margolius, I.: 'Prague, a guide to twentieth-century architecture', Artemis, London, 1994.
- [2] Coster, L. de en X. de Coster: '15 promenades dans Prague', Casterman, Brussel, 1992.
- [3] Soukup, V.: 'Praag', Capitoel reisgids, Van Reemst Uitgeverij bv, Houten, 1995.